

שם את הנשק שקיבלו מידי השילטון, ונשבעו על הקוראן לחזור ולהיות בנינים נאמנים לעמם. איש לא פגע בהם.

הטראגדיה של ביתא

כפר אחר ששבה את המיון העולם ושהיה למושג בארץ היה הכפר ביתא, מדרום לשכם. מעטים ידעו את שמו בראשית תשמ"ח.

כאמצע התקוממות החליטו אנשי התנחלות סמוכה לעשות מחווה, שביטאה את שחצנותם ואטימותם. הם שלחו את ילדיהם לטיול בשטח הלוהט, כשהם מלווים בשני מתנחלים ממושגים. שניהם היו קנאים מפורסמים, שהסתכסכו בעבר עם השילטונות בשל התנכלויות אלימות לערבים.

בהגיע המטיילים לקיבוצית ביתא, גרם אחד המלווים, רומס אלדובי, לתקרית עם בנייה הכפר, שהתקצבו כדי להתגונן מפני מה שנראה להם מרחוק כפלישה של מתנחלים ממושגים. בתקרית זו הרג אלדובי צעיר, כלי כל סיבה סבירה. כשנכנסו המתנחלים לכפר, הרימה אחותו של ההרוג, מונירה ראוד, אבן וזרקה אותה לעבר אלדובי. זה ירה בפאניקה לכל עבר, והרג את אחת המטיילות, הנערה תירצה פורת. בנייה הכפר לקחו את המטיילים לבתיהם והגנו עליהם.

מיד אחרי התקרית נפרצה השמועה כי הערבים הרגו את בתייהמתנחלים. הצבא, שהגיע למקום באיחור, החל מייד בעשיית שפטים. שורה של בתים נהרסה. נערכו מעצרים סיטוניים.

כשהחלה האמת להתברר, זה כבר היה מאוחר מדי. אלוף פיקוד-המרכז, עמרם מיצנע, שנכנע ברצף הראשון להיסטריה של המתנחלים, נאלץ להצדיק את מישפט-הליניץ' שנערך בכפר. הוא חיבר רו"ח שהטיל את האשמה העיקרית על "המוטיווציה והתוקפנות של ערבים מקומיים", אף שפרטי הרו"ח עצמו גילו בבירור כי הפרובוקציה של המתנחלים הקנאים היא שגרמה לכל השלבים של ההשתלטות.

על הכפר הטל סגר. לאנשי-התיקשורת לא ניתן להיכנס אליו במשך ימים רבים, וגם לא לקבוצה של יהודים בעלי-מצפון, שביקשו לבנות את הבתים ההרוסים מחדש כמו יריהם, כאקט של התפייסות.

לבסוף החליטו השילטונות על מעשה מחפיר: להעמיד לדין את מונירה ראוד, "האשה מביתא", על זריקת האבן באדם שרצח זה עתה את אחיה. כך הפכו את מונירה, אשה שקטה ועצובה, לסמל לאומי. רומס אלדובי לא חזר עד סוף תשמ"ח להכרה.

השלב הראשון: "ילדי האבנים"

בימים האחרונים של תשמ"ח מלאו תישעה חודשים לאינתיפאדה — כתישעה ירח-לילה.

בתקופה זו עברה ההתקוממות הפלסטינית הרבה תהפוכות. אפשר לחלקה לשלושה שלבים עיקריים. **השלב הראשון, זה שנפתח ב-9 בדצמבר, היה שלב ההפגנות הסוערות.**

בחזית הקירמית עמדו "ילדי האבנים" — צעירים, נערים ואף ילדים שיצאו בהמוניהם לחוב, ידו-אבנים בחיילים. אלה השיבו בעננים של גאווים ובאש חיה. במשך 100 הימים הראשונים של ההתקוממות נהרגו יותר מ-100 איש ואשה, נער ונערה מאש חיה, ממכות ומגזאז מרמיע. לאלפים רוסקו העצמות באלות. בשלב הזה חלה תמורה יסודית. כעור שלשילטונות היה נדמה כי נערך מיבחו של כוח בין החיילים והמפגינים, אשר תוצאותיו יכריעו במאבק, אירע התהליך האמיתי במישור אחר לגמרי. **"ילדי האבנים" שינו את פני החברה הפלסטינית בשטחים הכבושים.**

המנהיגים הוותיקים, ראשי התמולות, הסוחרים ואנשי-העסקים היו גם הם הורי הילדים האלה. הם התכיישו מול ילדיהם. כשנא תורם לסגור את עסקיהם, לוותר על רכוש ורווחים, לא יכלו עוד להעריך את טובתם האישית. כאשר-פרצו החיילים את מנעולי הנהגות המושבתות, לא מיהרו עוד הסוחרים למקום כדי להציל

דור 2000: "ילדי האבנים" בעיני אשך

מאוס 1988, הדגל הלאומי וסימן ו: הפגנת תלמידות ברמאללה

אשך על הקיר: חיילים חמושים מכריחים ילד בעזה למחוק סיסמות

להם ברירה. כוועדות-אינתיפאדה נפגשו קנאים מוסלמיים וקומוניסטים, אנשי פת"ח וחסידיו החזית העממית, אינטלקטואלים ואיכרים, עשירים ועניים.

הנהגת האינתיפאדה יצרה מצב שהוא רגיל בשלב מסוים של התקוממות בשטח כבוש: מצב של דרשילטון.

במקום שנכח צה"ל וניתן היה להפעיל כוח — שלט המימשל הצבאי. במקום ובשעה שהכוח נעדר — שלטה ההנהגה המקומית. הסימן לכך היה אלפי הדגלים הפלסטיניים שהיו תלויים מכל חוט-חשמל ושהתנופפו על גגות הבתים בכפרים המרוחקים. לא אחת התנגשו שני השילטונות האלה. ולא תמיד היה ברור מי חזק יותר.

באמצעות "הכרזים הממוספרים" שהפכו אחד מסימני-ההיכר של תשמ"ח, הכריזה הנהגת-אינתיפאדה על מועדים לפתיחת תנויות ולסגירתן. המימשל הצבאי ניסה לשכור הוראה זו בכל האמצעים. אבל האינתיפאדה ניצחה.

למעשה נולד מימשל עצמי בשטחים הכבושים, בדומה ל"מדנה בדרד" של היישוב העברי בסוף ימי המנדטא.

המומחים הישראליים, שגם הפעם לא הבינו את המתרחש, קיוו תחילה להתנגשות בין השילטון החדש הזה, "בפנים" ובין המוסדות של אש"ף. "בחורץ". הם האמינו כי קמה הנהגה "חילונית", שתכרות את הענף שעליו יושב אש"ף.

היתה זאת איהבנה. לא יכול היה להיווצר ניגוד בין אש"ף ובין הנהגת האינתיפאדה, מפני שבשני המוסדות האלה מיוצגים ופועלים אותם האירגונים עצמם, הם מורכבים בצורה דומה. למעשה אין אלה אלא שני דרגים שונים של אותו מיבנה.

וועדות-אינתיפאדה לא יכלו להוות ניגוד לאש"ף. אבל הן יכלו להעביר לאש"ף "בחורץ" את מאוויי האוכלוסיה ש"בפנים",

את רכושם. אף חנות פרוצה אחת כזאת לא נבזזה על-ידי בניי המקום.

ההפגנות, האבנים, עננייהגאווים, הדגלים הלאומיים שהתנוססו על כל חוט-חשמל, הצמיגים הבורעים, המחסומים, הסיסמות על הקירות — כל אלה שינו לחלוטין את האווירה בקרב הכבושים. הפחד נעלם. הביטחון העצמי גבר.

כאווירה זו נולדה שיכבה מנהיגה חדשה. הוותיקים ויתרו בשקט — ואף בשימחה — על המנהיגות. החברה הפטריארכלית הישנה נשברה. כאשר הבנים חירפו את נפשם מול חיילי-הכיבוש, לא יכלה עוד הסמכות האבהית להחזיק מעמד. את מקומם של "המכובדים" תפסו בהכרח הלוחמים.

כך התחיל השלב השני. ההפגנות נמשכו "על אש קטנה", בעיקר כדי לקיים את התעניינות כלייהתיקשורת ולשמור על המתת. אך הם הפכו מישיניים.

התהליך העיקרי היה סמוי. בשטחים הכבושים, לאורכם ולרוחבם, נוצר שילטון אלטרנטיבי.

השלב השני: שילטון כפול

ךעודת עממויות קמו בכל כפר, עיירה, מתנה-פליטים. מעל לוועדים המקומיים קמו ועדות איזוריות, ומעליהן ההנהגה הכללית החשאית של האינתיפאדה.

הנהגות אלה גובשו וחושלו במאבק מתמיד. מי שנחשף, מי שלא היה יעיל וזהיר, נתפס ונשלח לגיהנום של קציעות. מקומו נתפס על-ידי אנשים יעילים יותר. כך, בתהליך של ברירה טיבועית, השתכללה ההנהגה. קם מיבנה מסועף, שחלש על כל שיטחיהחיים.

כוועדות האלה התאגדו כל הכוחות הפוליטיים. מרצון או שלא-מרצון, נאלצו כוחות יריבים לתת יד זה לזה. הצורך הלאומי הבווער, האווירה החדשה, הדינאמיקה של ההתקוממות, לא התירו